

5

NAV

Arbeidsområder

NAV arbeider med hjemmel i lov om sosiale tjenester i NAV, introduksjonsloven, folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov. Loven er basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Lov om arbeidsmarkedstjenester

Lovens formål er å bidra til å oppnå et inkluderende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet.

Lov om folketrygd

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.

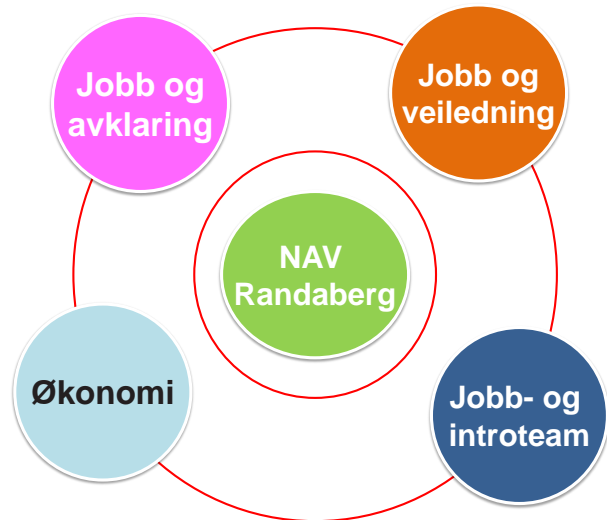
Lov om sosiale tjenester i NAV

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Introduksjonsloven

Formålet med denne loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet. Oppsummert kan NAV Randabergs oppgaver beskrives som:

- Å bidra til et velfungerende arbeidsmarked med høy sysselsetting, lav ledighet og et inkluderende arbeidsliv

- Å sikre økonomisk trygghet
- Å bidra til et sterkere sosialt sikkerhetsnett
- En brukerorientert, effektiv og helhetlig arbeids- og velferdsforvaltning

Nøkkeltall, årsverk

NAV Randaberg	Kommunale årsverk
Jobb og introteam	6,6
Jobb og veiledningssenter	3,0
Jobb og avklaringscenter	4,0
Gjeldsrådgivere	2,3
Leder	1,0
Årsverk totalt	16,9

NAV Randaberg er organisert med fire avdelinger:

- Jobb- og introteam - som har ansvar for bosetting og introduksjonsprogram for flyktninger.
- Jobb og veiledningssenter – kartlegging og veiledning av brukere som trenger litt bistand til å komme i jobb eller beholder jobb.
- Jobb og avklaringsenhet – som har ansvar for oppfølging av brukere som har mer omfattende behov for veiledning og tiltak for å beholde arbeid eller kommer i jobb.
- Økonomiteam - som har ansvar for gjeldsrådgiving og disponeringsavtaler.

Nøkkeltall, KOSTRA

Sosialtjeneste	Randaberg			Gj.sn. gr. 10	Gj.snitt Rogal.	Gj.snitt landet
	2017	2018	2019	2019	2019	2019
Sosialhjelpsmottakere (antall)	365	400	342	4 758	135 912	11 561
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	82	93	70	963	24 680	2 394
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall) ¹	176	199	152	1 615	54 713	4 903
Sosialhjelpsmottakere med arbeidsinntekt som hovedinntekt (antall)	30	47	48	574	14 774	1 251
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall) ²	118	155	125	1 815	56 717	4 640
Sosialhjelpsmottakere som bor i eid bolig (antall)	14	16	9	410	9 865	744
Antall barn i familier som mottok sosialhjelp (antall)	178	204	169	2 344	69 547	5 472

Kommentar til KOSTRA-tallene

NAV Randabergs målrettede satsinger ser ut til å gi effekt. NAV har jobbet systematisk med oppfølging av ungdom, med veiledningskompetanse og arbeidsrettet oppfølging, samt satt fokus på barnefamilier. De siste to årene har det vært en betydelig nedgang i:

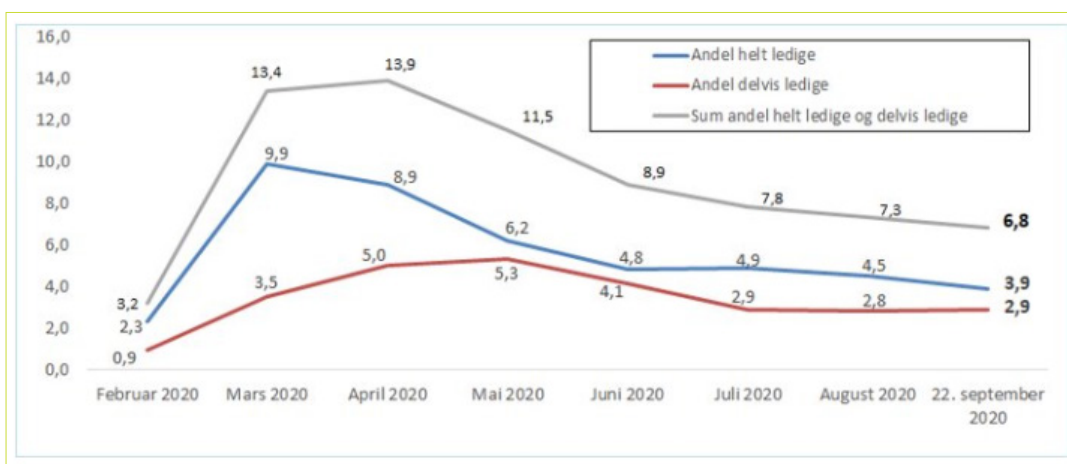
- Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år
- Antall sosialhjelpsmottakere i alle aldersgrupper
- Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold
- Antall barn i familier som mottok sosialhjelp

Det er oppsiktsvekkende at antall sosialhjelpsmottakere, med arbeidsinntekt som hovedinntekt, øker hvert år de siste tre årene. På den ene siden er det betryggende at NAV Randaberg har god kontroll og oversikt, samt bistår personer, som til tross for arbeidsinntekt, lever i fattigdom. På den andre siden er det bekymringsfullt at fattigdom øker i Randaberg.

Siden midten av april er antall arbeidssøkere mer enn halvert. Nedgangen skyldes primært at permitterte er tilbake i jobb.

Det blir stadig færre som er registrert som arbeidssøkere hos NAV, men ledigheten er fortsatt betydelig høyere enn før koronatiltakene ble innført i mars. Det vil ta tid før arbeidsmarkedet er tilbake til situasjonen som var før korona.

Tabell under: Andel helt og delvis ledige 16-67 år. Perioden fra februar 2020 til 22.09.2020.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Koronapandemien vil påvirke NAV-tjenestene i 2021

2021 vil sannsynligvis preges av høy ledighet og relativt få ledige stillinger. Det stiller nye krav til NAV og øker utfordringene i etaten. Det blir fortsatt helt sentralt å bidra til aktiv jobbsøking blant de ledige og å skaffe arbeidskraft til de virksomhetene som trenger det. Kunnskap om - og kontakt med - det regionale og lokale arbeidsmarkedet er dermed viktig. Samtidig vil det være vanskelig å bruke tiltak som arbeidspraksis og lønnstilskudd i bedrifter som har mange permitterte.

Innlåsingeffekten vil være liten ved bruk av opplæringstiltak, så lenge det er få ledige stillinger tilgjengelig. Opplæringstiltak kan dermed brukes mer. Når etterspørselen etter arbeidskraft igjen tar seg opp vil dette bildet endre seg, og tiltak i arbeidsmarkedet vil bli mer aktuelle. Samtidig vil innlåsningsproblematikken igjen blir større. En smart arbeidsmarkedspolitikkk kan sikre god tilgang til arbeidskraft, stimulere til omstilling og motvirke avgang fra arbeidslivet og langvarig ledighet. Derfor vil NAV sette fokus på kvalifiseringsprogram, oppfølging av ungdom, aktivitetsplikt, bosetting og integrering av flytninger, samt veiledning til personer med gjeldsproblemer

Kvalifiseringsprogram

Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud til brukere om opplæring og arbeidstrening, og skal gi brukere den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet. Programmet gir også en mulighet for å avklare andre rettigheter til inntekt som brukere kan ha dersom de ikke klarer ordinært arbeid. Det er brukerens ferdigheter og ønsker, som bestemmer innholdet i kvalifiseringsprogrammet. Sammen med veileder i NAV vil brukeren kunne planlegge innholdet i programmet, som først og fremst skal inneholde; arbeidsrettede aktiviteter, opplæringsaktiviteter, samt tett individuell oppfølging og veiledning. Det budsjetteres for 12 personer i kvalifiseringsprogram i 2021.

Oppfølging av ungdom og aktivitetsplikt

De fleste ungdommer vet at 10-årig grunnskole ikke holder for å få innpass på dagens arbeidsmarked. Likevel dropper en av tre ungdommer ut av videregående skole før de har fullført utdanningen sin. De aller fleste av disse vil finne veien til NAV. Mange av dem vil slite resten av livet med å finne sin plass i arbeidslivet. Prognoser fra NAV viser at arbeidsmarkedet i årene framover vil bli vanskeligere for de uten videregående utdanning.

NAV Randaberg har registrert 364 personer med nedsatt arbeidsevne. 253 av disse mottar arbeidsavklaringspenger. Blant disse er det 72 personer i alderen 18 til 30 år. Det har vært en økning i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger fra 2019 til 2020, samt en økning i antall personer mellom 18 og 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger.

Mens stadig flere unge mottar trygdeytelser, øker andelen alderspensjonister. Presset på velferdsordningene øker. Vi får i likhet med resten av Europa, færre yrkesaktive bak hver pensjonist, og vil i årene framover mangle arbeidskraft. For å finansiere velferdsordningene våre må vi ha flere i arbeid. Det kan skje på flere måter. Vi kan øke arbeidsinnvandringen, vi kan prøve å få de eldre til å jobbe lenger, eller vi kan prøve å få flere av de som står utenfor arbeidslivet i jobb igjen.

Vi må få de som står utenfor arbeidslivet i arbeid. På dette området lykkes vi ikke godt nok. Vi må sikre at de unge fullfører videregående skole, og at de kan lese, skrive og regne. Kompetansekravene i arbeidslivet er i stadig endring. Det fordrer at de som er i arbeid, klarer å videreutvikle sin kompe-

>> Vi må få de som står utenfor arbeidslivet i arbeid. På dette området lykkes vi ikke godt nok. (...) Vi ser at ressursbehovet øker, fordi ungdommene vil trenge mer oppfølging fra NAV.

tanse. Det kan være vanskelig dersom en ikke har grunnleggende ferdigheter i bunn. Når ungdom kommer til NAV Randaberg, ber vi dem fullføre videregående skole. Våre kurs og tiltak er ikke ment å være en erstatning for tapt grunnleggende skolegang. Til det er de for korte og for få. Vi prøver derfor å snu de unge i døra. Dessverre lar ikke alle seg motivere tilbake til skolebenken. De er skoleleie og har ofte andre utfordringer i tillegg.

Randabergskolene, Rogaland fylkeskommune og NAV Randaberg har samarbeidet om prosjektet Glidelåsen siden 2015. Hovedformål med Glidelåsen er å øke antall ungdommer som gjennomfører videregående skole opplæring. Mange av ungdommer i Glidelåsen går på yrkesfaglig opplæring. Disse har gjennomført to års opplæring på skolen og skal nå fortsette med to år i en lærebedrift. NAV Randabergs bidrag til Glidelåsen fram til nå har vært beskjeden og har blitt dekket innenfor rammen.

Vi ser at ressursbehovet øker, fordi ungdommene vil trenge mer oppfølging fra NAV. I noen tilfeller vil bedriftene som bidrar med læreplasser også ha behov for bistand fra NAV, utover det som er vanlig for lærebedrifter.

For NAV Randaberg er det viktig at både ungdommer og bedriftene ivaretas. Det er likevel ikke funnet rom i budsjettet for en økning i utgifter. NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen og vil søke prosjektmidler.

Aktivitetsplikt

Kommunen skal stille krav om aktivitet for sosialhjelpsmottakere under 30. Formålet med aktivitetsplikt er å styrke sosialhjelpsmottakerens muligheter for overgang til arbeid, utdanning eller bli selvforsørget på annen måte enn ved økonomisk stønad. Når det stilles vilkår, skal det bidra til å motivere og påvirke mottakerne av sosialhjelp til å komme seg ut av en vanskelig livssituasjon. Det er særlig viktig at unge kommer raskt ut i aktivitet som kan hjelpe dem ut av en passiv tilværelse. Mange kommuner har lavterskel aktivitetstiltak for sosialhjelpsmottakere som har arbeid som et langsiktig og usikkert mål. I Randaberg satses det på arbeidsrettede

I Randaberg satses det på arbeidsrettede aktiviteter for personer som har arbeidsevne, men som har behov for å vedlikeholde sin kompetanse i påvente av et egnet arbeidstilbud.

Bosetting og integrering av flyktninger

Nyankomne flyktninger som har behov for grunnleggende kvalifisering, deltar i introduksjonsprogram i kommunen de er bosatt i. Målet er at de skal lære seg norsk og komme raskt ut i arbeid eller utdanning. Hoveddelen av programmet skal bestå av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og arbeids- eller utdanningsrettede tiltak. Opplæring og tiltak skal beskrives og begrunnes i en individuell plan som er utarbeidet i fellesskap med og tilpasset den enkelte deltaker.

Randaberg kommune har samarbeidsavtale med Johannes Læringscenter om norsk, samfunnskunnskap og grunnskole.

Til tross for en varslet reduksjon i planlagte bosettinger de siste årene, sammenlignet med 2017 og 2016, vil antallet flyktninger i introduksjonsprogrammet være på et relativt høyt nivå i 2021. Dette fordi mange av flyktingene bosatt i årene 2018-2020 vil fortsette i introduksjonsprogram i 2021. Flere har permisjon fra programmet grunnet fødsel og helseutfordringer, og dette medfører at perioden de trenger for å bli ferdige med sitt program øker. Det er også en større andel flyktninger med komplekse utfordringer som trenger mest tid i programmet.

Framover blir det viktig at hele NAV holder fokus på de som ikke kommer ut i arbeid/utdanning etter introduksjonsprogrammet, for å sikre gode målrettede løp som i størst mulig grad fremmer arbeidsevne og langsiktig måloppnåelse.

>> Når det stilles vilkår (aktivitetsplikt), skal det bidra til å motivere og påvirke mottakerne av sosialhjelp til å komme seg ut av en vanskelig livssituasjon.

Dyktige, kreative medarbeidere fortsetter å finne nye, gode løsninger for å bistå flyktninger som bosettes i Randaberg i integreringsprosessen, og på veien mot arbeid.

NAV Randaberg har fått prosjektmidler fra IMDi til å fortsette med et innovativt samarbeid med næringsliv. Sammen med Sola- og Gjesdal kommuner, samt lokale bedrifter. NAV Randaberg startet prosjektet i 2019 der vi benytter bedriftene som arena for både arbeidstrening og norskopplæring.

Prosjektet bygger på deltakernes eksisterende kompetanse som skal utvikles i tråd med arbeidsgivers og -markeds behov. Deltakerne får undervisning i mindre grupper i autentiske situasjoner. Fokuset er på å utvikle kompetanse som skal dekke behovene deltakerne har i praksis.

Mye av språkopplæringen skjer derfor under selve arbeidet, og suppleres med tradisjonell undervisning.

Det er budsjettert for 11 bosettinger. Men etter at budsjettet er laget, har Randaberg kommune blitt anmodet av IMDi om å bosette 25 flyktninger i 2021. Dette vil gi kommunen mer inntekt og større handlingsrom. Rådmannen vil lage en sak til politisk behandling og vil komme tilbake til eventuelle budsjettjusteringer i forbindelse med førte tertialrapport 2021.

Gjeldsrådgiving

Økonomi har en sentral plass i et hvert menneskes liv. Tilgang på penger og hvordan vi anvender dem, påvirker ikke bare våre materielle vilkår, men også vår selvfølelse, hvem vi omgås og hvordan våre relasjoner til omverdenen blir. Å føle mestring er viktig for alle, og å mestre egen økonomi er helt sentralt. Økonomiske problemer kan forårsake sosiale problemer, og omvendt. Kontroll og grep om husholdøkonomien skaper god selvfølelse og kan bidra til å forebygge sosiale problemer. Økonomisk rådgivning handler om å heve brukerens økonomiske bevissthet, øke brukerens kunnskap om egen økonomi og å gi gjeldsrådgivning.

Økonomisk rådgivning forutsetter at bruker og veileder møtes en eller flere ganger avhengig av behov for rådgivning. Det er alltid viktig å legge til rette for et godt møte for å understøtte rådgivningsarbeidet. Økonomisk rådgivning er også forebyggende virksomhet.

Nye tiltak som er innarbeidet i budsjettet

FFKF

Faglig forum for kommunalt flytningsarbeid (FFKF) er en landsdekkende organisasjon. FFKF har over 270 medlemskommuner over hele landet. Sammen utgjør FFKF et forum med bred erfaring og stor kompetanse innen flyktningefaget. Hovedmålet for FFKF er å fremme faglig utvikling av flyktningarbeidet i kommunene. FFKF er høringsinstans i flyktningrelaterte saker. Sommeren 2017 lyste FFKF ut en konkurranse om en organisasjonssekretær-funksjon.

Randaberg kommunen vant konkurransen. En medarbeider i NAVs jobb- og introteam leverer organisasjonssekretær-tjenester til FFKF. Medarbeideren beholder sitt ansettelsesforhold i Randaberg kommune, og kommunen får inntekter på 400 000 kr per år for tjenestene. Tiltaket bidrar til en reduksjon i lønnskostnadene, samtidig som NAV Randaberg beholder nødvendig kompetanse. FFKF vil fortsette med ordninger i 2021.

Digitalisering

Arbeids- og velferdsdirektøren vedtok i oktober 2016 en digital ambisjon for NAV. Ambisjonen gir retning for arbeidet vi skal gjøre med digitalisering. Digitalisering er et viktig virkemiddel for å løse NAVs samfunnsoppdrag. Brukere som benytter digitale løsninger får en god brukeropplevelse ved hjelp av selvbetjente, automatiserte og differensierte tjenester for alle NAVs virkemidler. Med brukere menes individer, arbeidsgivere, samhandlere og NAVs egne ansatte.

Brukere tar bedre beslutninger fordi kunnskap og informasjon som brukere har behov for er lett tilgjengelig digitalt. Digitale tjenester i NAV utvikles og forvaltes når det er hensiktsmessig med smidige metoder, hvor fag og IT samarbeider godt. Under hele covid-19-krisen har NAV-medarbeidere hatt mulighet til å opprettholde strenge smittevernsrutiner og leverer gode tjenester til de som trenger oss mest. I 2021 vil NAV fortsette å ta en aktiv rolle i digitaliseringen av offentlig forvaltning og i å endre brukeratferd.

Håndtering av trusler og vold

NAV Randaberg har egne rutiner for håndtering av trusler og vold. Det er viktig at de ansatte føler seg trygge i arbeidssituasjonen, og at det er tydelig for våre brukere at alle direkte trusler blir anmeldt til politiet. Alle avvik rapporteres direkte til både de kommunale og statlige avvikssystemene. En nødvendig del av kontinuerlig kompetanseutvikling for medarbeidere i NAV er opplæring og trening i håndtering av vold og trusler.

RANSO

Ranso ble etablert i 1989 som en felles attføringsbedrift for Sola og Randaberg og driver innenfor rammebetingelsene for VTA-bedrifter (VTA= Varig Tilrettelagt Arbeid). Antall personer som nyttiggjør seg av et tilbud på RANSO har vært stabilt i mange år, og alle plasser er i bruk. Vi ser at i årene 2021- 2024 vil det bli en økning i antall personer som kan ha behov for en plass på RANSO.

Ranso har per i dag flere VTA- brukere som har vært med i mange år og som nærmere seg pensjonsalder, men allikevel trenger et aktivitetstilbud. I tillegg er det en del brukere med redusert funksjonsnivå. Randaberg kommune har sett på muligheten for å samarbeide med Ranso om brukere som ikke fungerer godt nok til å ha VTA-plass, men som kan ha nytte av tilbud utover ordinært aktivitetssenter.

I tråd med vedtak i sak 51/20 i kommunestyret er kostnader på 0,50 mill. kr til etablering av aktivitetssenter innarbeidet i rådmannens budsjettfor-slag for 2021.

Tiltak som ikke er innarbeidet i budsjettet

Glidelåsen og oppfølging av ungdom

Randabergskolene, Rogaland fylkeskommune og NAV Randaberg har samarbeidet om prosjektet Glidelåsen siden 2015. Hovedformål med Glidelåsen er å øke antall ungdommer som gjennomfører videregående skole opplæring. Mange av ungdommer i Glidelåsen går på yrkesfaglig opplæring. Disse har gjennomført to års opplæring på skolen og skal nå fortsette med to år i en lærebedrift. NAV Randabergs bidrag til Glidelåsen fram til nå har vært beskjeden og har blitt dekket innenfor rammen.

Vi ser at ressursbehovet økte i 2020 og vil øke i 2021. Dette fordi ungdommene vil trenge mer oppfølging fra NAV og i noen tilfelle vil bedriftene som bidrar med læreplasser også har behov for bistand fra NAV utover det som er vanlig for lærebedrifter. For NAV Randaberg er det viktig at både ungdommer og bedriftene ivaretas. Det er allikevel ikke funnet rom i budsjettet for en økning i utgifter og NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen.

Gjeldsrådgiving

Det er en økning i antall personer som henvender seg til NAV Randaberg. NAV tilpasser rådgivningen etter brukernes behov. Brukere kan for eksempel få hjelp til å lage en oversikt over sin økonomiske situasjon og sette opp et realistisk budsjett. Brukere kan også få hjelp til å:

- finne ut hvordan de kan få redusere utgiftene
- gjøre avtaler med dem de skylder penger
- skrive søknad om utsettelse av betaling
- få opplysninger om rettigheter og plikter
- inngå gjeldsordningsavtale
- forhandle med kreditorene
- kontakte namsmannen

Det er ikke funnet rom i budsjetter for en økning i ressurser til gjeldsrådgiving og NAV Randaberg vil forsøke å løse dette innenfor rammen.